

Výšinné sídliště a hradiště „Šobes“

Podmolí, okr. Znojmo, Jihomoravský kraj
3 800 př. Kr. – 19. století

   1,4 km

Navigační bod: N 48°48'53.02",
E 15°58'29.75".

↑ *Letecký pohled na hradiště. Foto M. Bálek 2003*

Přístup: Od parkoviště u hotelu Vinice Hnanice po žluté turistické značce asi 600 m k rozcestníku Pod Šobesem, dále po červené značce přes lanový most nad údolím Dyje přibližně 900 m na lokalitu.

Význam: Polykulturní výšinné sídliště a hradiště s osídlením od různých období pravěku až po raný středověk, opevnění, křižovatka obchodních cest, správní a řemeslné centrum, doposud intenzivně zemědělsky obdělávaná plocha (vinice).

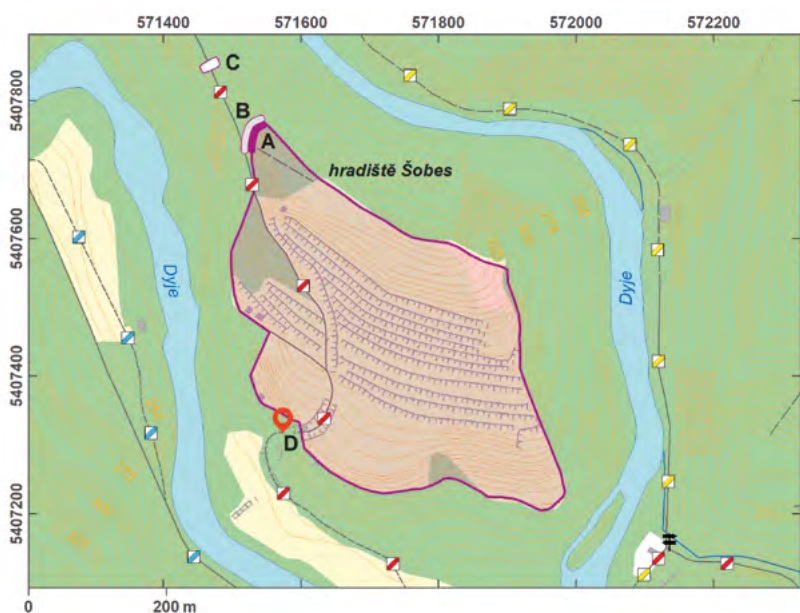
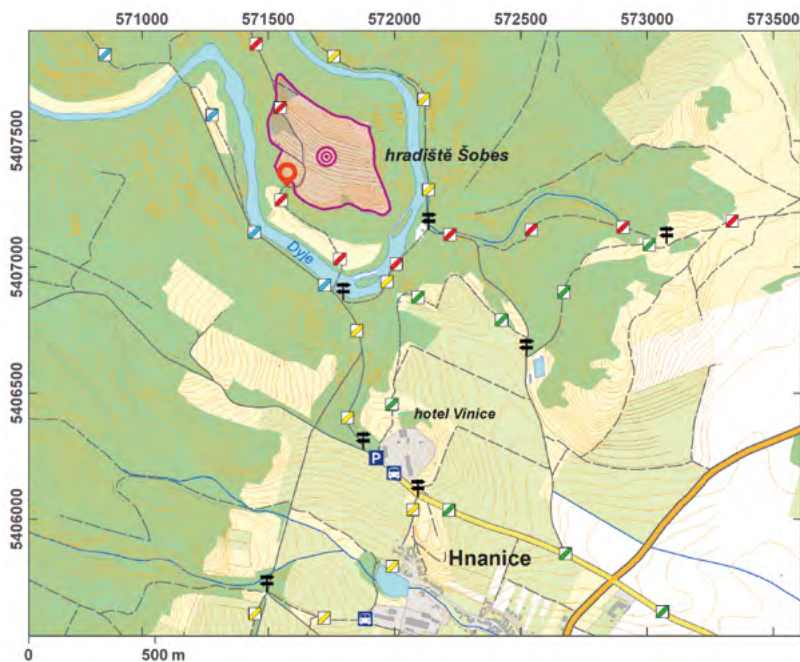
Historie: První nálezy byly zjištěny při výsadbě vinice v prostoru jižní terasy v osmdesátých letech 20. století. V roce 2000 byl

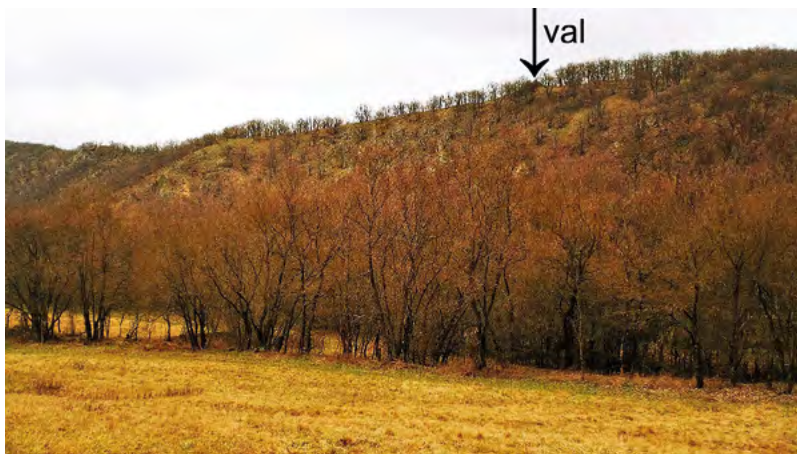
Ústavem archeologické památkové péče Brno, v. v. i. proveden sondážní archeologický výzkum, 11 sondami byla prozkoumána plocha o velikosti 150 m². V roce 2015 bylo výzkumem Jihomoravského muzea ve Znojmě v nejnižší části osídlené plochy zjištěno více než 70 zahloubených objektů a doklady kamenných konstrukcí zídek. Už z dobových vyobrazení je zřejmé, že po zániku pravěkého a raně středověkého osídlení byla ostrožna využívána v období středověku a novověku k intenzivní zemědělské činnosti. Vlastní název „Šobes“ znamená pravděpodobně zkomolení výrazu „nerovné pole“. Archeologicky se jedná o polykulturní lokalitu, osídlenou v několika obdobích pravěku. Řada pravěkých kultur je přítom

zachycena pouze jednotlivými nálezy nebo menšími soubory. První výraznější osídlení pochází z období mladší doby kamenné (eneolit) – kultura s nálevkovitými poháry a jevišovická kultura. Unikátním nálezem je přední polovina hliněného modelu sekero-mlatu s bohatou plastickou a vhloubenou výzdobou. Vrchol osídlení spadá do období

mladší a pozdní doby bronzové (kultury velatická a podolská).

Popis: Ostroh „Šobes“ je z 90 % vymezen meandrem řeky Dyje a má rozlohu 17 ha. Nachází se v centrální části středního Podyjí v nadmořské výšce v rozmezí 300–330 m n. m., v I. zóně Národního par-

↑ Pohled na hradiště s valem, vyznačeným šipkou. Foto D. Svoboda 2015

↑ Šálek středodunajské mohylové kultury in situ před vyjmutím ze sondy. Foto D. Rožnovský 2015

ku Podyjí. Plocha hradiště má výrazný jižní sklon. Vrchol osídlení spadá do období mladší a pozdní doby bronzové, kdy byla celá plocha hradiště intenzivně osídlená, na severní přístupové šíji vznikl mohutný val (A) s dřevohlinitou konstrukcí (viz. *opevnění dřevohlinité), doplněnou snad i kamennou plentou (doposud archeologicky nezkoumáno) a minimálně jeden, spíše však dva šíjové příkopy (B, C), vytesané do skály (A). Osídlená byla i malá plošina před opevněním. Z údolí Dyje byla směrem od brodu vybudována vstupní brána (D). Její konstrukci ani konstrukci případného opevnění na zbylém obvodu hradiště se prozatím nepodařilo blíže archeologicky ověřit.

Dosavadní výzkumy ukazují, že v období mladší a pozdní doby bronzové bylo hradiště „Šobes“ správním, obchodním a řemeslným centrem oblasti. Na nejvyšší i nejnižší položené ploše hradiště jsou doložené zbytky na sucho kladených kamenných zídek, které byly budovány v přirozených rozstupech po vrstevnicích. Vyrovnávaly terén a umožňovaly tak vybudování větších dřevěných domů na sídelních terasách. V sondách z roku 2000 byly zjištěny pozůstatky kúlové konstrukce nadzemního dřevěného domu o velikosti 5 × 8–10 m, uvnitř kterého byly objeveny zbytky pece se žlabem na severní straně a vnitřní jámou, ve které byly zjištěny zlomky jantaru. Jeho

↑ Pohled na sondu S3 od severovýchodu. Foto D. Rožnovský

zpracování dokládá napojení hradiska na „Jantarovou stezku“. Druhou intenzivní řemeslnou činností na ploše hradistě bylo zpracování bronzu. Zánik hradiska nebo jedné z jeho fází v období kulturního komplexu středodunajských popelnicových polí lze spojit s rozsáhlým požárem, který dokládají archeologické nálezy – mazanické destrukce kolem půdorysu domu, přepálené kameny i část skalního podloží. Doklady osídlení z mladších období jsou zatím zastoupeny pouze ojedinělými nálezy keramiky. [rs]

Literatura: Říhovský 1974; Kovárník 1993; Čížmář, Z. 2001, 2004; Čížmář, M. 2004.

Okolí:

- (1) Hnanice (ZN), vyhlídka 9 mlýnů – prvky opevnění 1. ČSR (ŘOP), pohled do údolí Dyje a na lokalitu Šobes: N 48°48'38.23", E 15°58'52.45" (600 m).
- (2) Hnanice (ZN), gotický kostel sv. Wolf-ganga: N 48°47'50.68", E 15°59'14.39" (2 km).
- (3) Šatov (ZN), pěchotní srub opevnění 1. ČSR Zahrádka: N 48°47'15.18", E 16°0'57.52" (4 km).